

Güvenlik Teorileri Bağlamında Türkiye'deki Düşünce Kuruluşlarının 2011 Suriyeli Göçüne Yaklaşımları

Approaches for Think Tanks in Türkiye to The 2011 Syrian Migration in The Context of Security Theories

Tuğba YOLCU¹, Melis İlayda YARŞI²

Öz

Amaç: Göç devlet, birey ve değerler noktasında siyasi, ekonomik, toplumsal güvenlik temelli tehditleri barındırmaktadır. 2011 yılında yaşanan Suriye iç savaşı ile birlikte Türkiye'ye yönelik gerçekleşen kitlesel göç güvenlik tartışmalarını başlatmıştır. Bir taraftan misafir ülke halkı diğer taraftan göç edenler açısından farklı güvenlik tehditleri gündeme gelmiştir. Bu tehditlere karşı çözüm üretme görevi üstlenmiş olan düşünce kuruluşları, belirli bir konuda politika değişiklikleri veya yeni yaklaşımlar önererek politika yapım sürecine katkıda bulunabilir. Bu nedenle göçün güvenlikle bağlantısına, düşünce kuruluşlarının yaklaşımları bu alana yönelik kamu politikası oluşturma çabaları açısından da önemlidir. Çalışma, bu yaklaşımdan hareketle Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının konuya güvenlik teorileri bağlamında yaklaşımlarını ele almayı amaçlamaktadır.

Tasarım/Yöntem: Araştırmada "2020 Global Go To Think Tank Index"de yer alan düşünce kuruluşuna ait rapor incelemeye alınmıştır. Raporlar doküman analizi yöntemi ile "güvenlik" anahtar kelimesi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analizler sonucunda; klasik güvenlik yaklaşımının aksine düşünce kuruluşlarının Derinleştirmeci yaklaşım çerçevesinde güvenlik sorununa raporlarında yer verdikleri; kamusal politikaları destekleyici fikirlerin raporda yer aldığı görülmekle birlikte bazı raporlarda özellikle toplumsal alanda yer alan tepkileri de ön plana çıkaran bulgular tespit edilmiştir.

Sınırlılıklar: Örneklemin sadece "2020 Global Go To Think Tank Index"de Suriyeli göçüne yönelik güvenlik ile ilgili raporları olan dört düşünce kuruluşunun seçilmesi araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Özgünlük/Değer: Göç ve güvenlik özellikle Suriyeli göçü, yoğun olarak çalışılmasına karşın düşünce kuruluşları özelinde Suriyeli göçüne yönelik güvenlik algısı literatürde yer alamamaktadır. Bu nedenle çalışma güvenlik sorununun düşünce kuruluşları özelinde nasıl algılandığını ortaya çıkarması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlik, Suriye İç Savaşı, Düşünce Kuruluşları

Abstract

Purpose: Migration poses political, economic, social and security-based threats to the state, the individual and values. In 2011, with the Syrian civil war, mass migration to Türkiye triggered security debates. Various security threats have emerged for both the people of the host country and the migrants. Think tanks, tasked with generating solutions against these threats, play a role in the policy-making process by suggesting policy changes or new approaches to specific issues. Therefore, the perspectives of think tanks on the correlation between migration and security are crucial in shaping public policy-making endeavors within this domain. Based on this approach, the study aims to address the approaches of think tanks in Türkiye to the issue in the context of security theories.

Design/Methodology: In the research, the report of the think tank included in the 2020 Global Go To Think Tank Index was examined. The reports were evaluated by document analysis method using the keyword "security".

Findings: As a result of the analysis, it was found that, contrary to the classical security approach, think tanks included the 'security problem' in their reports within the framework of the Deepening approach; although it was observed that ideas supporting public policies were included in the report, some reports also highlighted reactions in the social sphere.

Limitations: The fact that the sample consists of 2020 Global Go To Think Tank Index selection of four think tanks with security-related reports on Syrian migration are the limitations of the study.

Originality/Value: Although migration and security, especially Syrian migration, have been intensively studied, the security perception of think tanks towards Syrian migration is not included in the literature. Therefore, this study is important in terms of revealing how the security problem is perceived in think tanks.

Keywords: Migration, Security, Syrian Civil War, Think Tanks

¹Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, , tugbayolcu@tarsus.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7131-7545

²Doktorant, Tarsus Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, ilaydayarsi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5462-528X

1. GİRİŞ

Günümüzde uluslararası kamuoyunu en çok meşgul eden tartışmaların başında göç olgusu yer almaktadır. Bir devlette meydana gelen çatışmalardan ve sonucunda oluşabilecek göçlerden en çok etkilenecek olan devletlerin komşu devletler olması kaçınılmazdır. Coğrafi, kültürel ve tarihi yakınlık gibi etkenler etrafında, göç eden insanların ilk varış noktalarını çevre devletler oluşturmaktadır. Bu kapsamda bölgesel ve küresel ölçekte yaşanan göç dalgaları ülkeler açısından birtakım tehdit unsurları barındırmaktadır. Bu noktada Suriye'den gerçekleşen göçün büyük bir kısmına Türkiye'nin ev sahipliği yapması kapsamında, kitlesel göç kaynaklı oluşabilecek tehditler ve riskler Türkiye açısından üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çalışma bu noktadan hareketle; Suriyeli göçüne güvenlik perspektifinden bakış açısını, düşünce kuruluşları çerçevesinden değerlendirmeyi amaçlamıştır. Düşünce kuruluşları özellikle kamuoyu ve kamu politikalarını etkileme noktasında önemli bir etkiye sahiptir. Dolayısı ile düşünce kuruluşlarının bakış açısı toplumsal ve siyasal alana yönelik bakış açısı içinde bir ipucu verebilecek konumdadır. Çalışmada öncelikle güvenlik teorileri, Suriye iç savaşı ve Türkiye'deki düşünce kuruluşlarına yönelik kavramsal ve teorik çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçevede güvenliğe dair yaklaşımlar ilk başlıkta ele alınmıştır. İkinci başlıkta ise Türkiye'deki göçün güvenlik alanını etkisini temellendirmek adına Suriye iç savaşı ve sonrasında yaşanan göç ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü başlığında ise düşünce kuruluşları ve kamu politikası oluşturma sürecine dair teorik çerçeve çizilmiştir. Sonrasında ise çalışmada örnek olarak belirlenen düşünce kuruluşları raporlarının “güvenlik” anahtar kelimesi çerçevesinde doküman incelemesi yapılmıştır.

2. GÜVENLİK TEORİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Güvenlik kavramı için dönüm noktası Soğuk Savaş'ın sona ermesi süreci ile başlamıştır. Soğuk Savaş'ın bitimi ile birlikte klasik güvenlik anlayışı literatürde de farklı şekilde tartışılmaya başlanmıştır. Örneğin Baldwin (1997) güvenlik kavramını “kimin için ve hangi değerler için?” soruları üzerinden tartışmaktadır. Baylis, Smith ve Owens (2008) ise güvenliği “değerlere karşı tehdit olmaması durumu” olarak ifade etmektedirler. Dolayısıyla kavramın ilgili literatürde Soğuk Savaş öncesi ve sonrası olmak üzere iki farklı dönem çerçevesinde ele alındığı görülmektedir. Bu noktada; Soğuk Savaş öncesi dönemde güvenlik çalışmalarının stratejik ve askeri meselelere karşılık geldiği görülmektedir. Askeri gücün ve ulusal güvenliğin ön planda olduğu bu bakış açısı klasik güvenlik yaklaşımı olarak bilinmektedir (Bakan, 2007). Bu doğrultuda güvenlik çalışmaları devleti iç ve dış tehditlerden nasıl koruyacağına odaklanmaktadır (Buzan ve Hansen, 2009). Aynı zamanda devletleri savaşın yıkıcı etkilerinden koruma amacını da taşımaktadır (Baysal ve Lülecı, 2015). Devam eden süreçte, uluslararası konjonktürün getirileri, savaşlar, dünya savaşlarından sonra öne çıkan liberal görüşün etkisi altındaki uluslararası kuruluşlar vb. pek çok faktör güvenlik algısında da birtakım değişiklikleri meydana getirmiştir.

Bu noktada Bakan (2007) değişen güvenlik algısını temelde 4 döneme ayırmaktadır. Bunlardan ilki 1918-1955 yılları arası dünya savaşlarını kapsayan döneme karşılık gelmektedir. Bu doğrultuda; güvenlik algısı birçok disiplin içerisinde değerlendirilebilecek çok boyutlu bir kavrama evrilerek, ekonomik ve psikolojik etkilerin de askeri güç kadar önemli olduğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda uluslararası örgütler, barış, demokrasi, self-determinasyon, silahsızlanma gibi etkilerin de güvenliği sağlama hususunda ön planda olduğu ifade edilmektedir. 1955-1985 arası kapsayan ikinci dönemde ise ön plana çıkan başlıklar nükleer silah(sız)lanma, nükleer güç, silah kontrolü olarak belirtilmektedir. Caydırıcılığın, güvenliği sağlamada ve tehditleri önlemedeki rolü söz konusu dönemde gündeme getirilmiştir. Bu noktada, güvenlik anlayışında realist ve neo-realist görüşlerin hâkimiyetinin arttığını ve devletlerin ulus-güvenliğinde askeri gücü tekrar önemli bir noktaya koydukları görülmektedir. Söz konusu dönemde literatürde en dikkat çeken çalışma ise Barry Buzan tarafından 1983 yılında yazılan “People, States and Fear” adlı çalışmadır. Bu çalışmada Buzan (1983), ulusal güvenlik sorununun sadece askeri boyutla sınırlı olmadığını savunur. Ona göre, ulusal güvenlik kavramı ekonomik, politik, sosyal ve çevresel faktörleri de içeren çok boyutlu bir olgudur.

1985-1995 yılları arasına denk gelen 3. dönemde ise askeri ve nükleer güç geri planda kalarak güvenlik çalışmaları genişletilmiştir. Bu doğrultuda güvenlik algısı ekonomik, siyasi bir bütün içerisinde değerlendirilmeye başlamıştır. Aynı zamanda sınır aşan meseleler, göçler, küresel güvenlik sorunları da

ilgili dönemde üzerinde durulan konular haline gelmiştir. 1995 sonrası dönem ise 4. kesime karşılık gelmekte olup eleştirel güvenlik çalışmalarının ne çıktığı görülmektedir. 1995 yılından günümüze kadar olan bölümü kapsayan dönemde Krause ve Williams tarafından yapılan ‘‘Critical Security Studies: Concept and Cases’’ isimli çalışma güvenliği devlet merkezli olmaktan çıkarıp aktör, boyut ve seviyeler açısından değerlendirmeye başlamıştır. Güvenlik; ekonomik, çevresel ve politik riskleri de içerisinde barındıran bir kavram haline gelmiştir. Sivil toplum, çıkar grupları gibi hükümet dışı aktörler de güvenlik kavramında önemli bir yere sahip olmaya başlamışlardır (William ve Krause; 1996).

Uluslararası sistemin anarşik doğası, sistemde sürekli bir g mücadelesini gerekli kılmaktadır (Kolasi, 2014). Bu noktada; devletler uluslararası kuruluşlarla iş birliği yaparak sisteme entegre olmakla birlikte kendi ulusal güvenliklerini en yüksek derecede tutmak istemektedirler. Fakat söz konusu kendi güçlerini maksimumda tutma isteği, diğer devletlerin gvenliksizleştirilmesini de beraberinde getirmektedir ki bu durum ‘‘güvenlik ikilemi’’ olarak ifade edilmektedir (Booth ve Wheeler, 2008).

Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen güvenikleştirme teorisinin temelinde inşacılık yer almaktadır. Bu noktada güvenlik konuları birer tehdit unsuru olarak inşa edilmektedir. O halde tehditlere karşı oluşturulan her türlü eylem de meşru hale gelmektedir (Baysal ve Lüleci, 2015). Güvenlik teorileri kapsamında ekol olan Kopenhag Okulu, bir yandan devlet temelli güvenlik yaklaşımları ile diğer taraftan post-yapısal güvenlik yaklaşımları arasında konumlanmaktadır (Baysal ve Lüleci, 2015). Geleneksel Okula göre ise klasik güvenlik anlayışının temel referansı devletin devamlılığı ve hayatta kalmasıdır. Geleneksel Okulun klasik güvenlik anlayışına göre asıl önemli olan devletin güvenliğidir (Miller, 2001). Soğuk Savaşın sona erdiği dönemden itibaren ise yeni inşacı yaklaşımlar güvenlik alanında ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu kapsamda gelenekselci güvenlik anlayışa bir eleştiri olarak da değerlendirilen genişletmeci-derinleştirmeciler, güvenlik anlayışına farklı bir açıdan yaklaşmaktadırlar. Bu doğrultuda; evre, kültür, etnisite, kimlik, sağlık, iktisat gibi konular güvenlik kapsamında tartışılmaya başlamıştır. Derinleştirmeciler ‘kim için ve ne için güvenlik’ sorusuna cevap bulmaya çalışırken, genişletmeciler tehdit unsurları üzerine yoğunlaşmaktadırlar ve evre, sağlık, ekonomi gibi yeni tehdit alanlarını göz önüne almaktadırlar. Her iki yaklaşımın da ortak noktası tek bir boyutun olmadığı ve güvenlik konularının birçok alandan ele alınmasının mümkün olduğu gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum da güvenlik kavramının değişken yapısı olduğunu ortaya koyar (Baysal ve Lüleci, 2015).

Kopenhag Okulu, güvenlik çalışmaları literatürüne üç alanda katkıda bulunmaktadır. Bunlardan ilki güvenikleştirme, ikincisi sektörel güvenlik, ncs ise bölgesel güvenlik kompleksi teorisi şeklinde (Baysal ve Lüleci, 2015). Bir konunun güvenlik temelinde adlandırılması, söz konusu konuyu aynı zamanda tehdit durumuna getirmesi güvenikleştirme teorisinin ana argümanıdır. Bu doğrultuda da yapılanlar meşru hale gelmektedir. Sektörel güvenlik anlayışına göre de güvenlik yalnızca askeri olan değildir. Güvenlik aynı zamanda farklı sektörleri içermektedir. Söz konusu sektörler ise askeri, ekonomik, siyasi, toplumsal ve çevresel olmak üzere beşe ayrılmaktadır (Lüleci, 2013). Okulun son katkısı olan bölgesel güvenlik kompleksi teorisi ise bölgesel dinamiklere odaklanarak tüm devletlerin güvenlik açısından birbirine bağımlı olduğunu ancak coğrafi yakınlığı olan ile uzak olan devletlerin bağımlılıkları aynı lde olmadığını ifade etmektedir. Coğrafi yakınlık daha çok bağlılığı getirirken aynı oranda risk faktörünü ve tehditleri de içerisinde barındırmaktadır (Baysal ve Lüleci, 2015).

Güvenlik kavramının tarihsel süreç içerisinde askeri olandan bireysel olana dönüştüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Diğer bir taraftan tehdit unsurlarının nereden ve nasıl gelebileceği de değişen güvenlik kavramı içerisinde değerlendirilen konular arasında yer almaktadır. Bu noktada; Kopenhag ekolu tarafından, tehditlerin yakın olandan gelme ihtimalinin kuvvetli olduğu belirtilmektedir. Bölgesel güvenlik kompleksi teorisi kapsamında ele alınan bu algıya göre, bir bölgedeki devletlerin birbirine tehdit oluşturma olasılığı, değişen dost-düşman kavramı ve çıkar ilişkileri kapsamında daha fazla olmaktadır. Bu doğrultuda; küresel sistemde gündemde olan ve yoğun ilgi uyandıran kitlesel gler bir devletin güvenliğine tehdit olarak algılanmaktadır. Türkiye’nin 2011 Suriyeli kitlesel gnden etkilenmesi ve bu doğrultuda politikalarını şekillendirmesi bölgesel güvenlik kompleksi kapsamında ele alınabilecek bir rneği oluşurmaktadır. Sınırındaki bir devletten yoğun bir g dalgasına maruz kalan Türkiye; g, sınır ve güvenlik politikalarına bu dönemden itibaren daha fazla ağırlık vermekte ve Suriye ile olan ilişkileri bu doğrultuda değişiklik göstermektedir.

3. GÖÇ-GÜVENLİK İLİŞKİSİ VE SURİYELİLERİN KİTLESEL GÖÇÜ

Göç, yer değiştirme olarak ifade edildiğinde insanlık tarihi ile başlasa da kavram yer değiştirmenin ötesinde geçmişten günümüze farklı dinamikleri içinde barındırmıştır. Göç; savaş, kıtlık, eğitim, sağlık, iş gibi farklı amaçlarla olabileceği gibi gönüllü veya zorunlu olarak da gerçekleşebilmektedir. Aynı zamanda göç hareketleri, bireysel veya kitlesel ayrımına dayalı olarak da tanımlanabilmektedir (Ateş ve Bektaş, 2017). Küreselleşme ile birlikte iletişim ve ulaşımın artması, toplumların birbirini etkileyebilme oranının yükselmesi, 2010 yılının sonlarında Ortadoğu'da son derece etkili sahnelerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu kapsamda, Tunus'ta başlayan demokrasi ve insan hakları lehine protesto ve gösteriler kısa zaman içerisinde, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin de etkisiyle, birçok Ortadoğu ülkesinde karşılık bulmuş ve desteklenmiştir. Arap Baharı olarak bilinen bu sürecin etkileri Suriye'yi iç savaşa kadar sürüklemiş ve göçlerin yaşanmasına neden olmuştur.

Suriye İç Savaşı, başlangıçta Arap Baharının Suriye kolu olarak nitelendirilse de zaman içerisinde boyutlarının değiştiği görülmektedir. Bu noktada ilk olarak Suriye'nin güneyindeki Der'a şehrinde Mart 2011'de gösteriler başlamıştır. Bu gösteriler neticesinde başlayan şiddet görüntülerinin sonu gelmemiş ve halkın Esad'ın istifasını istemesi ve Baas Partisi'nin iktidarı bırakmasını dile getirmesi ile devam etmiştir (Topal, 2015). Söz konusu gelişmelerin üzerine Suriye Ordusu Der'a, Humus ve Halep gibi şehirleri kontrol altında tutmaya çalışmıştır. Muhalif kesimler ise Özgür Suriye Ordusu etrafında silahlanmaya başlamıştır (Topal, 2015). Muhalif grupların siyasi liderliğinde ise Suriye Ulusal Konseyi yer almaktadır. Suriye Ulusal Konseyi'nin kapsayıcılığının başarısız olduğu dile getirilince, söz konusu görev "Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu"na devredilmiştir (Bilgin, 2019). Zaman içerisinde muhalif gruplara uluslararası arenadan da destek iletilmiş, bunun sonucunda da Suriye'deki çatışmalar uluslararasılaşmış bir iç savaşa dönüşmüştür (Bilgin, 2019). Bu iç savaş sonucunda Suriye'den farklı bölgelere kitlesel göçler meydana gelmiştir. Bu kitlesel göçlerden etkilenen ülkeler arasında Türkiye de yer almaktadır.

Suriye'den gerçekleşen kitlesel göçün nedenlerini iç savaşa bağlı olarak yüksek enflasyon, sağlık koşullarının yetersizliği, işsizlik, çatışma ortamı, can güvenliğinin tehlikede olması, beslenme problemleri, çocukların eğitimine ilişkin engeller olarak sıralamak mümkündür (Koçancı ve Namal, 2017). Suriye'de iç savaş nedeni ile göç eden Suriyelilerin belirledikleri rotalardan birisi de Türkiye'dir. Türkiye'nin Avrupa'ya açılan bir kapı olarak benimsenmesi, transit ülke olarak kabul görmesi ve iç savaş öncesi dönemde Suriye-Türkiye ilişkileri, coğrafi ve kültürel yakınlıklar söz konusu rotada etkili olan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda Suriye iç savaşı sonrasında Türkiye'ye gerçekleşen kitlesel göç ilk olarak Cilvegözü sınır kapısından 252 Suriyeli ile gerçekleşmiştir (Erdoğan, 2015).

Türkiye'nin "Açık Kapı Politikası" benimsemesi üzerine de ilk 5 yıl boyunca, her yıl bir önceki yıldan daha fazla olacak şekilde Suriye'den Türkiye'ye kitlesel göçler gerçekleşmeye devam etmiştir (Karadağ ve Tunca, 2018). Kitlesel göç karşısında Türkiye, ilk olarak gelen Suriyelileri kamplara yönlendirmiş fakat kampların yetersizliği karşısında uydu kent gibi uygulamaları hayata geçirmiş ve istedikleri yere yerleşmelerini sağlamıştır (Karadağ ve Tunca, 2018). İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı'na göre 2 Kasım 2023 itibarıyla Türkiye'de bulunan geçici koruma kapsamında Suriyeli sayısı 3.254.904'tür. Suriyelilerin yoğun olarak bulunduğu ilk 10 il ise sırasıyla İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Adana, Mersin, Bursa, İzmir, Konya ve Ankara'dır. Türkiye'nin transit ülke konumuna yönelik verileri de Göç İdaresi'nden elde etmek mümkündür. Bu kapsamda; 2014-2023 yılları arasında toplam 22.425 Suriyeli üçüncü ülkelere yerleştirilmiştir. Suriye'den gelen kitlesel göçe yönelik atılan ilk somut adımların arasında "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge" gösterilebilmektedir. 30 Mart 2012 tarihli ilgili yönerge alınacak tedbir ve önlemler kapsamında İçişleri Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulmuştur. Türkiye'nin coğrafi çekincesi ile birlikte Avrupa dışından gelenlerin mülteci olarak kabul görmemesi, Suriyelilere yönelik yeni bir tanımlı gerekli kılmıştır. Bu kapsamda Suriyeliler 'misafir' görüşü altında geçici koruma statüsü ile değerlendirilmektedirler. "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu" geçici korumayı 91. maddesinde "ülkesinden ayrılmaya zorlanmış ve geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel bir şekilde sınıra gelen yabancılara sağlanan koruma" olarak tanımlamakta ve söz konusu

yabancıların Türkiye’de kalışları, kabulleri, hak ve çıkış işlemleri gibi durumlarda işbirliği ve koordinasyon içerisinde bulunacak kurum ve kuruluşların, görev ve yetkilerinin Cumhurbaşkanınca ıkarılacak yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmektedir. Misafir yaklaşımı hem Kant gibi filozofların hem de dini öğretilerin sonucunda topluma birtakım sorumluluklar yüklemektedir. Uluslararası da kabul gören bu yaklaşımın temelinde ev sahibinden misafiri iyi ağırlaması, kucak aması beklenmektedir. Misafirden ise sığındığı yerdeki düzeni bozmaması beklenir (Koçancı ve Namal, 2017). Entegrasyon politikalarının da temelinde bu görüye yer verilmektedir. Misafirin/yabancının toplumla uyum sağlaması için adımlar atılmakta ve misafir/yabancıdan düzene ayak uydurması beklenmektedir. Belirlenen veya uygulanan tüm politikalara rağmen gler, toplumları farklı açılardan etkilemeye devam etmektedirler. Suriye’den yaşanan kitlesel g de Türkiye’yi ekonomik, sosyal ve kültürel açılardan olduğa etkilemiştir ve günümüzde de etkilemeye devam etmektedir (Karasu, 2018).

Soğuk Savaş sonrası süreçte realist teorinin de etkisi ile devlet güvenliğin hem öznesi hem de aktörü olarak görülmüş ve askeri politikalar ile devletlerin savunma politikaları ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla devlet merkezli bakış açısı güvenlik çalışmalarının da temelini oluşturmuştur (Akgl-Açıkmeşe, 2014). Güvenliğin askeri odaklı dar tanımına yönelik eleştiriler güvenliği daha geniş kapsamlı tanımlama ihtiyacını doğurarak farklı alanların güvenliğe dahil edilmesine neden olmuştur. Bu alanlardan biri de güçtür.

Kitlesel gler, g veren (kaynak) toplumları etkilediği kadar g alan (hedef) toplumları da etkilemektedir. Kitlesel yer değiştirmeler ekonomik, sosyal ve güvenlik odaklı riskleri içerisinde barındırmaktadır (Argın, 2021). Gn güvenlikle ilişkilendirilmesi konusunda belirli noktalar ön plana çıkarılmaktadır. Bu doğrultuda; gn büyüklüğü, g alan devletin ekonomik yeterliliği ve kültürel benzerlik veya farklılıklar ge güvenlik temelinde yaklaşılırken üzerinde durulan noktaları oluşturmaktadır (Argın, 2021). Ayrıca, g hareketleri yeni bir güvenlik alanının da gündeme gelmesine ve gelişmesine sebebiyet vermektedir. Bu noktada; sınırlarda yeni teknolojik önlemlerin hayata geçirilmesi, uluslararası sınır güvenlik tedbirlerinin alınması gibi gelişmeler ön plana çıkmakta ve g-güvenlik ilişkisinde yeni bir boyutu gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda g hareketleri halk nezdinde de yankı bulmaktadır. Bu doğrultuda; göçmenlerin potansiyel suç unsuru olarak değerlendirilmesi, toplum düzenini bozacak nitelikler taşıdıklarına yönelik olan genel kabul ve göçmen karşıtı söylemler ge ve göçmenlere güvenlik tehdidi olarak yaklaşıldığının birer göstergesi niteliğindedir (Karadağ ve Rumelili, 2017).

Devletlerin gelen kitlesel g karşısındaki sosyal yardımları, göçmenlerin ucuz işgücü kaynağı olarak değerlendirilmesi ve neticesinde rekabetin artması ve toplumsal hoşnutsuzluğun yaşanması gibi temellere dayanarak devletler kendi vatandaşlarının da güvenliklerini sağlamakla yükümlü olmaktadır. Diğer taraftan kitlesel ge bağlı güvenlik/ tehdit yaklaşımı devlet güvenliği, insan güvenliği ve toplumsal güvenlik kistasları etrafında değerlendirilmektedir (şimşek ve Iduygu, 2017). Bu noktada toplumsal güvenlik kavramı, g ve güvenlik ilişkisi bağlamında önem taşıyan bir kavramdır. Toplumsal güvenlik kavramına kimlik algısı üzerinden yaklaşılmaktadır. Toplumda oluşan biz/siz ayrımı, yabancı ve öteki olarak değerlendirmelerin yapılması toplumsal güvenlik kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda göçmenler ‘biz’ algısı içerisine dhil edilmemekte ve güvenliğe karşı bir tehdit unsuru olarak görülmektedirler (Buzan vd., 1998). Aynı zamanda sınır aşanların kimler olduğunun net bir şekilde belirlenememesi, toplumda huzursuzluk yaratan ve ulus güvenliğini tehlikeye düşüren bir diğer nokta olarak karşımıza çıkmaktadır.

G ve güvenlik ilişkisi kapsamında ne çıkan bir diğer kavram da ontolojik güvenlik kavramıdır. Rumelili’ye göre ontolojik güvenlik ‘benlik hissinin’ sürekliliğini temel almaktadır. G olgusu, ontolojik güvenlik kaygılarını yaratmakta ve söz konusu kaygılar alışkanlıkların ge adapte edilmesi ile giderilebilmektedir. Toplumsal güvenlikte ön plana çıkan toplum bekası, ontolojik güvenlikte temel nokta olarak yer almamaktadır. Aralarındaki fark da bu noktadan kaynaklanmaktadır (Rumelili, 2015). Son zamanlarda Türkiye’de g ve güvenlik ilişkisi kapsamında ön plana çıkan belirli noktalar bulunmaktadır. Bu noktalar; işsizlik, terörizm, terörist saldırıları, dilencilik, salgın hastalıklar, ucuz işgücü, haksız rekabet, entegrasyon ve kimlik olarak belirtilmektedir. Toplumda gözlenen söz konusu etkiler gn gvenikleştirilmesi ve ge güvenlik odaklı yaklaşımların nedenleri arasında yer almaktadır.

4. TÜRKİYE'DE KAMU POLİTİKASI YAPIMINDA EN ETKİLİ DÜŞÜNCE KURULUŞLARI

Düşünce kuruluşları, 1940'lerden sonra gerçek bir politika analizi inşa etmek amacıyla araştırmaya dayalı kamu politikası üretmeye ve bu politikaları, politika oluşturma sürecine enjekte etmeye çalışan kuruluşlardır (Hart ve Vromen, 2008). Dolayısı ile kamu politikalarında etkin olan ya da olması beklenen kuruluşlardır. Düşünce kuruluşları toplumda sorunlu alanlar için çözüm önerileri getiren, bunları değerlendiren, analiz eden, raporlayan ve bu doğrultuda politika yapım sürecine katkıda bulunan yapılar şeklinde ifade edilmektedir. Küresel sistemde düşünce kuruluşları “think tank” olarak ifade edilmekle birlikte ilk olarak ABD’de ortaya çıkmıştır. Düşünce kuruluşları II. Dünya Savaşı sonrası dönemde artış göstermiştir. Uluslararası ilişkilerdeki dönüşümün de etkisiyle dünyada düşünce kuruluşlarının sayısı ve etkinlikleri artmaya başlamıştır. “Foreign Policy Research Institute, Center for Strategic and International Studies” konunun bilinen örnekleri arasında yer almaktadır (Keskin, 2005). Düşünce kuruluşlarında tek bir yapısal özellik bulunmamaktadır: Örgütlenme şekilleri, nitelikleri, mali kaynakları, büyüklükleri, araştırma alanları gibi noktalarda farklılıklar gözlenmektedir. Aynı zamanda ülke, politika veya hükümet farklılıkları da düşünce kuruluşlarının farklılaşmasına neden olmaktadır (Krastev, 2009). Söz konusu kuruluşlar fikirlerini veya raporlarını; paneller, konferanslar, seminerler, televizyon programları ve sosyal medya aracılığı ile iletmektedirler.

Türkiye’de düşünce kuruluşu işi ile ilgilenenler; analist, stratejist, dış politika uzmanı veya araştırmacısı olarak tanımlanmaktadır (Kanbolat, 2009). Özellikle strateji kavramına dikkat çeken düşünce kuruluşları güvenlik alanına, iç ve dış güvenlik konularına yoğunlaşmakta ve temelde arabuluculuk işlevini yerine getirmektedirler (Ayman, 2009). Türkiye’deki düşünce kuruluşlarının sınıflandırılmasında genellikle ideoloji faktörü dikkate alınmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’deki düşünce kuruluşlarını muhafazakâr, liberal ve sosyalist olarak sınıflandırmak mümkündür. Bir genelleme yapılacak olursa; İstanbul merkezli olan düşünce kuruluşları liberal, Ankara merkezli olanlar ise muhafazakâr olarak değerlendirilmektedir. Ek olarak, İstanbul merkezli olan düşünce kuruluşları finans, borsa, demokrasi, sivil toplum gibi konulara odaklanır iken Ankara merkezli olanların siyaset ve devlet arası ilişkilere odaklandığı görülmektedir (Güvenç, 2006). Hem Ankara hem de İstanbul’da merkezleri bulunan düşünce kuruluşları da bulunmaktadır. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) söz konusu düşünce kuruluşları arasında yer alan bir yapıdadır (Babur ve Suğur, 2022). Diğer taraftan, Türkiye’de söz konusu kuruluşlar devlet desteği alarak oluşabildikleri gibi (Zariç, 2012) üniversitelere, sivil toplum örgütlerine, siyasi partilere, kar amaçlı şirket ve birliklere bağlı olarak da faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu kapsamda; Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) ve Stratejik Araştırma ve Etüt Merkezi (SAREM) devlete bağlı iken Türkiye Stratejik Araştırmalar Merkezi (TUSAM), Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM), İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (INSAMER), Liberal Düşünce Topluluğu (LDT) gibi kuruluşlar sivil toplum örgütleri kapsamında faaliyet göstermektedirler. SETA siyasi partiye bağlı bir düşünce kuruluşu iken Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Vakfı (TEPAV) kar amaçlı şirketlere bağlı kuruluşlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Babur ve Suğur, 2022).

Türkiye’de 2000’li yıllarda çok sayıda düşünce kuruluşu kurulmuştur. Söz konusu dönemde kurulan kuruluşların büyük bir bölümü ‘muhafazakâr demokrat’ eğiliminde yer almaktadırlar. 2005 yılında kurulan SETA da güçlü politika ve medya ilişkileri ile gündeme gelen ve döneminin özelliklerini yansıtan bir düşünce kuruluşu olarak ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda 2000’li yıllarda meydana gelen değişim ve gelişmeler ile birlikte düşünce kuruluşları, medya etkisiyle de daha görünür hale gelmişler ve önemli birer aktör olarak değerlendirilmeye başlamışlardır (Babur ve Suğur, 2022). Sosyal medya kullanımlarına göre bir değerlendirme yapıldığında ise SETA’nın söz konusu alanda daha aktif olduğu gözlenmektedir (Babur, 2019).

Türkiye’nin düşünce kuruluşları ile ilgili tecrübesi ihtiyaçtan doğan bir gereklilik olmaktan ziyade Batı’dan etkilenme şeklinde gerçekleşmiştir. Batı kaynaklı düşünce merkezleri sistem için yapılmışlardır. Bu nedenle politika oluşturma sürecinde, düşünce merkezleri kamu ve özel sektör ile medya ve siyaset arasında etkileşim fazladır. Türkiye özelinde ise düşünce merkezleri karar alıcılara yakın olmasına karşılık kamu özel sektör ve siyaset arasında ise bu etki nispeten daha azdır. Geçişkenlik daha çok medya ve akademi ile sağlanmaktadır (Kanbolat, 2009). Günümüzde politika yapım sürecinin karmaşıklaşması çok aktörlü bir sistemi gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda özellikle bilgi ve teknik alanda uzmanlaşma gerektiren konularda politika yapımcılar diğer aktörler ile iş birliği içerisinde

bulunabilmektedirler. Bu noktada dūřünce kuruluřları son derece etkili olmaktadır (Kōseođlu ve Kōktař, 2018). Tūrkiye’deki dūřünce kuruluřları daha çok dıř politika konularında etkili olmakta ve arařtırmalar daha çok stratejik arařtırma merkezleri temelinde yođunlařmaktadır. Dūřünce kuruluřları temel olarak bilgi ve iktidar arasındaki bořluđu giderme çalıřmalarına odaklanmaktadır (Kōseođlu ve Kōktař, 2018). Tūrkiye’deki dūřünce kuruluřları özellikle medya aracılıđıyla teknik konuların analizi, gūndem oluřturma, hūkūmeti ve kamuoyunu etkileme gibi iřlevleri yerine getirmekte ve bu noktada bařarılı gōrūnmektedirler. Aynı zamanda Tūrkiye’deki dūřünce kuruluřlarının uluslararası ađlara ūyelikleri ve bunun etkilerini Tūrkiye’de aktif olarak kullanmaları da sōz konusu durumu etkilemektedir (Kahraman, 2018). Diđer taraftan Tūrkiye’de dūřünce kuruluřlarının geldikleri alana yakın hareket ettikleri belirtilmektedir. Bu kapsamda özel alandan gelen dūřünce kuruluřlarının bu Őekilde rgūtlendiđi ve yakın fikirleri savunduđu, devlet destekli olanların ise yine aynı Őekilde devlet odaklı fikirleri ön plana çıkardığı gōzlenmektedir. Bu durum da tarafsızlık noktasında sorunların yařanmasına neden olabilmektedir. Aynı zamanda, Tūrkiye’de dūřünce kuruluřlarına yapılan finansal desteklerin azlıđı, politika yapım sūrecine tam olarak katılım noktasında aksaklıklar meydana getirmektedir. Nitelikli personel hususunda yařanan sıkıntılar da politika yapım sūrecini olumsuz etkileyen noktalar olarak gūn yūzūne çıkmaktadır (Kahraman, 2018). Her ne kadar sōz konusu meselede aksamalar olsa da Tūrkiye’de dūřünce kuruluřları halen siyasetçilerin önemle takip ettiđi, etkilendiđi ve politika yapım sūrecinde çalıřmalarını dikkate aldıđı aracı kurumlar olarak önemlerini korumaktadırlar.

McGann (2021) tarafından hazırlanan ‘‘Global Go To Think Tank Index’’ raporunda Tūrkiye’de 53 dūřünce kuruluřu olduđu ifade edilmektedir. Raporda dūřünce kuruluřları farklı alanlarda kategorilendirmiřtir. Tūrkiye merkezli dūřünce kuruluřları ařađıdaki tablodaki gibi sınıflandırılmıřtır.

Tablo 1: ‘‘2020 Global Go To Think Tank Index’’e gōre Tūrkiye’deki dūřünce kuruluřları

2020 Dūnyanın En İyi Dūřünce Kuruluřları (ABD Dıřı)
Tūrkiye Ekonomik ve Sosyal Etūdler Vakfı (TESEV)
Liberal Dūřünce Derneđi (ALT)
2020 Dūnyanın En İyi Dūřünce Kuruluřları (ABD ve ABD dıřı)
Tūrkiye Ekonomik ve Sosyal Etūdler Vakfı (TESEV)
Liberal Dūřünce Derneđi (ALT)
2020 Orta Dođu ve Kuzey Afrika'daki En İyi Dūřünce Kuruluřları (MENA)
Tūrkiye Ekonomik ve Sosyal Etūdler Vakfı (TESEV)
Liberal Dūřünce Derneđi (ALT)
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
Avrupa İstikrar Girişimi (ESI)
Al Urdun Al Jadid Araştırma Merkezi (UJRC)
Uluslararası Stratejik Araştırma Kuruluşu (USAK)
Tūrkiye Ekonomik ve Stratejik Arařtırmalar Merkezi (TESAM)
Tūrkiye Ekonomi Politikaları Arařtırma Vakfı
Al Sharq Forum
İstanbul Politikalar Merkezi (Tūrkiye) Eđitim Politikası
Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM)
Stratejik Fikir Araştırma Merkezi
2020 En İyi Savunma ve Ulusal Gūvenlik Dūřünce Kuruluřları
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
Uluslararası Stratejik Analiz ve Araştırma Merkezi (USTAD)
Ekonomik, Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (TESAM)
Uluslararası Stratejik Araştırma Kuruluşu (USAK)
2020 En İyi Yurtiçi Ekonomi Politikası Dūřünce Kuruluřu
Liberal Dūřünce Derneđi (ALT)
2020'nin En İyi Eđitim Politikası Dūřünce Kuruluřları
Eğitim Reformu Girişimi (ERİ)
2020'nin En İyi Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler Dūřünce Kuruluşları
Tūrkiye Ekonomi Politikaları Arařtırma Vakfı (TEPAV)
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
Kūresel İliřkiler Forumu (Tūrkiye) dıř politikası
Ekonomik, Siyasi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (TESAM)
Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) dış politikası
2020 En İyi Uluslararası Kalkınma Politikası Dūřünce Kuruluşları
Ekonomi ve Dıř Politika Arařtırmaları Merkezi (EDAM) (Tūrkiye)
2020'nin En İyi Bilim ve Teknoloji Politikası Dūřünce Kuruluřları
Tūrkiye Ekonomik ve Sosyal Etūdler Vakfı (TESEV)

2020'nin En İyi Gıda Güvenliği Düşünce Kuruluşları
Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
2020 En İyi Yönetilen Düşünce Kuruluşları
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
2020 En İyi Düşünce Kuruluşu Konferansı
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
Friedrich-Ebert-Stiftung Türkiye (FES)
2020 Siyasi Parti Bağlantılı En İyi Düşünce Kuruluşları
Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)
2020 Üniversiteye Bağlı En İyi Düşünce Kuruluşları
Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Bahçeşehir Üniversitesi
Küresel Politik Eğilimler Merkezi, Kültür Üniversitesi
2021'de İzlenecek Düşünce Kuruluşları
Uluslararası Stratejik Tahlil ve Araştırma Merkezi (USTAD)
En İyi Dış İlişkiler/Halk Katılım Programına Sahip 2020 Düşünce Kuruluşları
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)
2020 En İyi Medya Kullanımı (Basılı veya Elektronik)
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)
Kamu Politikası Üzerinde En Önemli Etkiye Sahip 2020 Düşünce Kuruluşları
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)
Yıllık Faaliyet Bütçeleri 5 Milyon ABD Dolarından Az Olan 2020 En İyi Düşünce Kuruluşları
Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi (EDAM)
2020'nin COVID-19'a Karşı En İyi Politikası ve Kurumsal Müdahalesi
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)

Kaynak: McGann, 2021

“Global Go To Think Tank Index”ten faydalanılarak oluşturulan yukarıdaki tabloda farklı alanlarda etkili olan Türkiye’deki düşünce kuruluşları listelenmiştir. Tablo değerlendirildiğinde TESEV’in dünyada, ABD dışında, 40. sırada; ABD’nin de dâhil olduğu listede ise 79 sırada en etkili düşünce kuruluşu olarak yer aldığı görülmektedir. Ayrıca TESEV farklı alanlar da olmakla birlikte kamu politikası üzerinde etkili olan düşünce kuruluşları içinde de yer almıştır. TESEV çalışmanın bir örneklemi oluşturmakla birlikte yukarıdaki tabloda yer alan düşünce kuruluşları içinden Suriyeli göçünün güvenlik boyutunu ele alan düşünce kuruluşlarının raporları değerlendirmeye alınmıştır. Bunlar içinde savunma ve güvenlik alanında yer alan EDAM ve USAK ile siyasi parti bağlantılı en iyi düşünce kuruluşları arasında listelenen SETA yer almaktadır.

5. YÖNTEM

Çalışmada Türkiye merkezli düşünce kuruluşlarının Suriyeli göçü üzerine yazdıkları raporlar güvenlik açısından değerlendirmeye alınmıştır. James G. McGann tarafından 2021 yılında yayınlanan “2020 Global Go To Think Tank Index Report”da Türkiye merkezli 53 kuruluş yer almıştır. Düşünce kuruluşları belirlenirken söz konusu raporda yer alan düşünce kuruluşları seçilmiştir. Bu kuruluşlar içinde Suriyeli göçüne yönelik olarak raporları bulunan kuruluşlar belirlenerek ve bu raporlar üzerinden doküman analizi yapılmıştır.

Doküman analizi, yazılı belgeler üzerinden yapılan ve belgelerin sistematik bir şekilde incelenmesi sağlayan nitel bir yöntemdir. Diğer nitel yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmayı hedeflemektedir. Doküman analizi araştırmaya yönelik konu hakkında anlayış oluşturmak ve ampirik bilgi geliştirmek için dokümanlardan elde edilen verilerin yorumlanması süreci ile oluşturulmaktadır (Kıral, 2020). Bu nedenle çalışmada düşünce kuruluşlarının Suriyeli göçüne “güvenlik” bağlamında yaklaşımlarını değerlendirmek için örnek olarak belirlenen kuruluşların raporlarından faydalanılarak bir analiz yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda dört düşünce kuruluşuna ait dört rapor yer almaktadır.

Tablo 2: İncelenen Raporlar

Düşünce Kuruluşu	Rapor
TESEV	“Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri”
EDAM	“Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakış Açısı”
SETA	“Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar”
USAK	“Suriyeli Mülteciler ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik”

Çalışmanın temel sorusu “Suriyeli göçüne Türkiye’deki düşünce kuruluşlarının güvenlik teorileri bağlamında yaklaşımları nasıldır?” çalışma bu temel sorun etrafında örnek olarak seçilen 4 düşünce kuruluşunun raporlarına yönelik nitel bir değerlendirme içermektedir. Doküman analizi yöntemi ile ilgili dokümana ulaşma, sınırlarını belirleme ve detaylı okuma gerçekleştirilmiş sonrasında ise raporlar içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu değerlendirme “güvenlik” anahtar kelimesi kullanılarak metin içinde yer alan Suriyeli göçüne yönelik ifadeler güvenlik teorileri çerçevesinde yorumlanmıştır.

6. BULGULAR

Çalışmada ilk olarak seçilen düşüncü kuruluşu “Go To Think Tank Index” Report’da da kamu politikalarında etkili olarak belirlenen TESEV’dir. TESEV’in yapmış olduğu çalışmalara bakıldığı zaman g, vre, yerel yönetim gibi konuların ön plana çıktığı görülmektedir (Babur, 2021). Türkiye’de g konusunda çalışmaları bulunan düşünce kuruluşları arasında TESEV kalkınmaya duyarlı, uzun vadeli g politikaları oluşturma aşamasında katkı sunmayı hedeflediklerini belirtmektedir. Bu kapsamda, kamu ve sivil toplum ile birlikte ortak çalışmalar yapmaktadırlar. Göçmenlerin sosyal ve ekonomik hayata katılımını arttıracak politika önerilerini sunmak da yine söz konusu kuruluşun amaçları arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda; göçmenlerle iletişime geçilerek sorunların tespiti, yerel yönetimlerin g yönetimine katılımının sağlanması ve g politikaları üretmeye yönelik çalışmaların yapılması ilgili kuruluşun öncelikleri arasında belirtilmektedir. 9 Ocak 2015 tarihli raporda ise Suriyeli göçü ele alınmaktadır. “Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri” isimli rapor ORSAM ile birlikte ele alınmıştır. Raporda, Türkiye’ye gelen Suriyeli nüfusunun fazlalığından, birçoğunun şehirlerde yerel halkla i içe olduğundan ve mülteci olarak değil ‘geçici koruma statüsünde’ değerlendirildiklerinden söz edilmekle birlikte yaşanan gn, güvenlik başta olmak üzere siyasi, ekonomik, toplumsal ve temel hizmetler üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu kapsamda toplumsal etkiler noktasında dil, kültür ve yaşam tarzı üzerinden entegrasyon sorununa değinmekte, ekonomik etkiler konusunda ise kaçak Suriyeli iş alıştırılmasına ve bu durumun haksız rekabet ortaya çıkardığına yer vermektedir. Siyasi-güvenlik perspektifinde belirtilen nokta ise özellikle sınır bölgelerindeki yerel halkın kendilerini terör saldırılarına karşı korumasız ve açık hissetmeleri yönündedir. Temel hizmetler başlığı altında da Suriyelilerin gelmesi ile beraber artan nüfusa karşı yetersiz kalan hizmetlerden bahsedilmekte ve gerekli hizmetlerin alınamadığı belirtilmektedir (TESEV,2015).

Araştırma Gaziantep, şanlıurfa, Kilis, Hatay, Adana, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Mersin illerinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu iller coğrafi yakınlık ile birlikte en çok geçici koruma kapsamında Suriyeli barındıran iller arasında ve sınıra yakın bölgelerde yer almaktadır. Raporda Gaziantep, ekonomik ve toplumsal güvenlik konularında ön plana çıkmaktadır. Gaziantep’in sürekli büyüyen ekonomisinin ve heterojen yapısının da etkisiyle entegrasyonun daha kısa zamanda sağlanacağı n görülse de yerel halkın sürecin uzaması ile birlikte Suriyelilere karşı ötekileştirici bir tutum sergilemesi ile birlikte hızlı bir uyum sürecinden bahsetmek mümkün olmamaktadır. şanlıurfa ise söz konusu gerilimlerin daha az yaşandığı bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada, bölge halkı ile Suriyeliler arasında akrabalık ilişkilerinin yaygın olması belirtilen gerilimi azaltan bir unsurdur. Diğer taraftan, özellikle güvenlik odaklı endişeler şanlıurfa halkında da gözlenmektedir. Kilis iline bakıldığı zaman ise farklı bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Kilis, kendi nüfusundan daha çok sayıda Suriyeli barındırmakta ve bu noktada sıkıntılar yaşamaktadır. Aynı zamanda Kilis halkı ile Suriyeliler arasındaki ‘kimlik’ farklılıkları son derece fazla olarak değerlendirilmekte, söz konusu durum toplumsal güvenlik noktasında endişeleri yansıtmaktadır. Kendi nüfusundan daha çok Suriyeli barındırması Kilis’in ekonomik anlamda da sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Bir diğer il olan Hatay’da ise durum farklıdır. Hatay halkının heterojen bir yapıda olması ve bu yönü ile ön plana çıkması, aynı zamanda Suriyeliler ile akrabalıklarının bulunması toplumsal anlamda güvenliği sağlayıcı etkiler arasında yer almaktadır. Diğer taraftan Hatay’ı da zorlayan nokta ekonomi olarak belirtilmektedir. Adana ise halkın Suriyelilere karşı tedbirli ve önyargılı olduğu, Suriyelilerin ilin belirli bölgelerinde kitlesel olarak barındığı bir il olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmaniye’nin de göreceli olarak daha az sayıda Suriyeli barındırması sebebi ile çok fazla sorun yaşanan bir il olmadığı raporda belirtilmektedir. Kahramanmaraş’ın homojen, kapalı bir kültüre sahip olduğu raporda belirtilmekte ve söz konusu nedenden dolayı kitlesel bir tepkinin yaşanma riskinden bahsedilmektedir. Mersin’de ön plana çıkan sorun ise g ile birlikte sürekli artan nüfus ekseninde hizmet yetersizliğidir. Aynı zamanda Mersin

halkı da Suriyelilere karşı toleranslı olmayan halk kategorisinde yer almakta ve sürekli bir tedirginlik söz konusu olmaktadır (TESEV,2015).

TESEV'in "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri" isimli raporunda "Siyasi ve güvenlik etkileri" başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında "Suriyelilerin asayiş bozduğu" yönündeki yaygın söylemin aksine asayiş raporları ile karşılığının olmadığı vurgulanmıştır. Bu durumun asıl güvenlik riski yaratacağı toplumsal alanda kitlesel bir provakasyona neden olacağı vurgulanmıştır. Bu risk, rapora göre "Suriyelilerin örgütlenerek kendi adalet ve güvenliklerini" sağlama ihtiyacı hissetmesi sonucunu doğurabileceği riskidir. Suriyelilerin belirli alanlarda gettolaşması özellikle toplumsal tepkiler ile bağdaştırarak bir güvenlik riski olarak açıklanmaktadır. Bu noktada raporun, göç ve güvenlik ilişkisi kapsamında toplumsal güvenliğe odaklandığını söylemek mümkündür. Söz konusu durum kimlik ve biz algıları üzerinden değerlendirilmekte ve halkta Suriyeli göçünün tehdit unsuru oluşturabileceği fikrinin yaygın olduğu belirtilmektedir. Raporda ayrıca sınır illerindeki "sınır güvenliği" konusu da ele alınmıştır. Sınır güvenliği endişesi yine yerel halkın tepkisi ile bağdaştırılmıştır. Sınır güvenliği sağlanamaması sonucunda yaşanabilecek bir terör saldırısında yerel halkın kitlesel bir tepki ile karşılık vereceği endişesi özellikle belirtilmiştir. Raporda güvenlik sorununun temel kaynağı uyum olarak belirtilmiş ve sorunun çözüm önerisi de özellikle uyum sürecinin hızlandırılmasına bağlanmıştır.

Savunma ve güvenlik kategorisinde yer verilen bir diğer kuruluş ise EDAM'dır. EDAM'ın 2014 tarihli anket çalışması kamuoyunu ölçmek üzere gerçekleştirilmiştir. EDAM daha çok sınır ötesi güvenlik konularına yer vermiştir. Bu kapsamda, Suriye'den gerçekleşen göç sonucunda Türkiye'ye gelen Suriyelilere yönelik kamuoyunun bakış açısının ortaya konması hedeflenmiştir. *Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakış Açısı* isimli çalışma sonuçlarında %86,2'lik bir kısmın Suriyelilerin gelmesine karşı çıktığı ortaya konmuştur. Çalışma 18 yaş üstü 1515 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışma, Suriyelilere karşı bakış açısını ortaya koymakla birlikte, toplumsal gerilimlerin de habercisi niteliğini taşımaktadır. Çalışmada kamuoyu nezdinde Suriye'den sığınmacı alımının son bulması konusunda uzlaşmanın olduğu ifade edilmiştir. Bu durum Suriyeli sığınmacılar ile yerel halk arasındaki kutuplaşmanın derinliğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, toplumsal güvenlik açısından sorun yaşanabileceğini dile getirmek mümkündür. Göç- güvenlik ilişkisi kapsamında değerlendirildiğinde, söz konusu çalışma göçün tehdit yönünü ön plana çıkarmaktadır. Aynı zamanda çalışma, parti tabanlı olarak da olaya yaklaşmış ve AK Parti seçmenlerinin göçmen sayısının sınırlanması gerektiği yönünde görüş bildirdiğini, CHP ve MHP seçmenlerinin ise derhal geri gönderme politikalarının uygulanması gerektiğini ifade ettiği belirtilmiştir. Bu durumda, çalışmanın yapıldığı zaman diliminde AK Parti seçmeninin gelecek olan Suriyelilere karşı açık, CHP ve MHP seçmenlerinin ise kapalı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (EDAM,2014).

SETA, Go To Think Tank Index Report'da politik parti bağlantılı düşünce kuruluşları kategorisinde yer almıştır. Bu noktada SETA'nın AK Parti ile olan ilişkisi aktörler arasındaki ilişkinin güncel bir örneğini oluşturmaktadır. Babur (2019) çalışmasında, bir SETA temsilcisi ile yapılan görüşme sonucunda temsilcinin "SETA, AK Parti'ye fikrinsel alanda destek olmak ve kamuoyu farkındalığı oluşturmak için siyasi amaçlarla kurulmuştur" ifadelerine yer vermiştir. Aynı zamanda SETA'nın kurucu direktörünün İbrahim Kalın olması (şu an MİT başkanı olarak görev yapmaktadır) da siyasi bağlantıları destekler niteliktedir. Kuruluş, "Siyaset, ekonomi ve toplum-kültür alanlarında bilgi üretmeyi ve üretilen bilimsel bilgiyi sorun çözücü formüller halinde sunmayı hedeflediğini" belirtmektedir. SETA, "*Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar*" başlıklı raporunda medyada yer alan haberleri incelemiştir. Söz konusu haber içerikleri farklı siyasi görüşlerde olan haber kaynaklarından elde edilmiştir. Bu kapsamda çalışmada, sol ve Kürt kesim için Birgün ve Evrensel gazeteleri, laik-Kemalist grup için Cumhuriyet ve Hürriyet gazeteleri, muhafazakâr-milliyetçi grup için Ortadoğu gazetesi, muhafazakâr-İslamcı grup için de Sabah ve Yeni Şafak gazeteleri örneklem olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda sığınmacı, mülteci ve Suriye temalarına en çok yer veren gazete Hürriyet gazetesi olarak belirtilmektedir. Birgün gazetesinde incelenen haberler sığınmacıların yaşadığı güvenlik sorunları ile yerel halkın güvenlik sorunları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Suriyeli sığınmacıların göç edilen bölgede yaşadıkları sorunlar arasında sığınmacılara yönelik olumsuz tutum ve dışlayıcı algılar yer aldığı belirtilerek bu durumun üretilmesi ve yayılmasında büyük oranda katkıda bulunan medya temsilcileri bulunduğu dikkat çekilmiştir (Efe, 2015).

Yapılan çalışmaya göre Cumhuriyet gazetesi ise siyaset başlığı altında Suriyelilere yönelik uygulanan politikalara ve söz konusu politikaların eleştirilerine yönelik haberlere daha sık değinmiştir. Evrensel gazetesinde de değinilen ilk konu olarak sığınmacı sorunları yer almakta ve sığınmacıların gözünden olaya yaklaşılmaktadır. Hürriyet gazetesinin konu dağılımı da Cumhuriyet ile paralellik göstermekte ve ilk olarak politika eleştirilerine daha sonra sığınmacı sorunlarına yer verilmektedir. Ortadoğu gazetesi de benzer bir şekilde siyaset konusunu ilk sıraya almaktadır. Sabah gazetesi de Hürriyet ve Cumhuriyet gazeteleri ile benzer bir sıralama göstermektedir. Yeni şafak gazetesinde ise sığınmacı sorunları daha fazla yer alan konu başlığı olarak verilmektedir. Diğer bir taraftan yapılan çalışmada belirtilen farklı bir nokta da, Suriyeli g ile ilgili yapılan haberlerde en sık kullanılan kelimelerin insanlık dramı, ekonomik külfet, karmaşa ve güvenlik kelimeleri olduğudur (Efe, 2015).

Diğer bir düşünce kuruluşu olan USAK'a, "Go To Think Tank Index" Report'da savunma ve güvenlik ile dış politika kategorisinde yer verilmiştir. Kuruluşun "*Suriyeli Mülteciler ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik*" başlıklı raporunda "Türkiye çok çeşitlilik içeren bir topluma sahip ve etnik ve mezhepsel çizgiler arasında bir ihtilafa neden olabilecek herhangi bir öğreti, uzun dönemde güvenlikle ilgili ciddi sonuçlar getirebileceği" ifade edilmiştir. "Suriye daha fazla Afganistan'a benzedikçe, Türkiye'nin de Pakistanlaşma riski var" alıntısı ile Türkiye'nin güvenlik sorunu tasvir edilmiştir. Dolayısı ile güvenlik devlet merkezli bir bakış açısı ile sınır güvenliğinin ötesinde kimlik boyutu ile ele alınmıştır. USAK raporunda belirtilen bir diğer unsur, sayıları hızla artmaya devam eden Suriyeliler ile ilgili yapılan hukuki düzenlemelerin yetersizliğidir. Bu noktada devlet politikasının eleştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda raporda, uluslararası iş birliklerinin gerekliliği vurgulanmakta fakat hükümet dilinin söz konusu iş birliklerini geliştirme yönünde yapıcı olmadığı ifade edilmektedir. Hkmetin suçlayıcı-kınayıcı dilinin terk edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

7. SONUÇ

Küreselleşen sistemdeki değişimler veya devletlerin herhangi birinde meydana gelen bir olay, sistem içerisinde bulunan tüm devletleri etkilemektedir. Bölgesel güvenlik kompleksi teorisi kapsamında coğrafi yakınlığı bulunan devletler söz konusu gelişmelerden daha fazla etkilenmektedir. Bu durumda da devletlerin güvenlik politikaları belirlenirken coğrafi yakınlığı bulunan devletlerde yaşanan gelişmeler daha etkili olmaktadır. Suriye'de meydana gelen iç savaş sonucu kitlesel yer değiştirmelerin Türkiye'de bu kadar tartışılmasının ve önemle üzerinde durulmasının nedeni de tam olarak budur. G, başlı başına sistemi etkileyebilecek boyutlarda bir kavram olmasının yanı sıra, Suriye'den Türkiye'ye yönelen kitlesel göç hareketi, Türkiye'yi birçok alanda etkilemektedir. Söz konusu alanların en önemlisi de güvenlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal, ekonomik ve kültürel güvenlik kapsamında Türkiye konuya ağırlık vermektedir. Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının da konuyu bu açıdan ele aldığı görülmektedir. 2011 öncesi sürece bakıldığında, Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının daha çok i g ve olası etkileri üzerinden politika yapım sürecine dhil oldukları görülürken, 2011 sonrası çalışmalar tamamen Suriye meselesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Güvenlik kavramı ve güvenlik teorileri günümüzde klasik anlamından oldukça uzaklaşmıştır. Güvenlik denilince akıllara gelen asker, silah vb. kavramlar yerlerini ekonomik, kültürel, siyasi ve siber alanlar gibi daha komplike kavramlara bırakmışlardır. Söz konusu bu durum da güvenlik yaklaşımlarının değişmesi ile sonuçlanmıştır. Bu kapsamda, günümüzde güvenlik denilince anlaşılan her alanda güvenliğin sağlanması olmuştur. G konusu bu noktada ön plana çıkmaktadır. G, güvenlik ilişkileri ekseninde her iki tarafa da uyumlanabilecek bir süreçtir. Klasik anlamda 'sınır güvenliği' kapsamında değerlendirilebilmekte, yeni güvenlik anlayışında ise ekonomik ve kültürel alan içerisine kolayca dhil olabilmektedir. 2011 Suriyeli kitlesel gnden her alanda etkilenen Türkiye'nin g ve güvenlik ilişkisine odaklanma şekli de önem taşımaktadır. Kitlesel g olmasının bir sonucu olarak sınır güvenliği kapsamında sorunlar yaşanmasının, AB ile bu doğrultuda uygulamaların hayata geçirilmesinin yanı sıra, toplumda gerçekleşen yabancı düşmanlığı meselesi de Türkiye için kritik bir sürece işaret etmektedir. Ekonomik güvenlik kapsamında, kayıt dışı istihdamın artması, ocuk işçilerin sayısında artış meydana gelmesi ve Türkiye'ye ekonomik yükünün olması gibi nedenler gn güvenlik boyutu kapsamında olumsuz etkileri arasında yer almaktadır. Söz konusu gelişmeler neticesinde toplumsal gerilimlerin de arttığı gözlenmekte ve bu durumun i güvenliği tehdit edici boyutlara ulaşılmasından ekinilmektedir. Tüm bu güvenliği etkileyecek gelişmelere ışık tutmak, konu ile ilgili politika yapım

süreçlerinde yön gösterici olmak amacıyla düşünce kuruluşlarının da göç meselesine ilgisi artmaktadır.

Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının göç ve güvenlik konusuna yönelik doğrudan bir raporu olmamakla birlikte örnek olarak belirlenen raporlarda güvenlik konusu bir yandan yerel halkın tepkisi diğer yandan ise bu tepkiye karşılık oluşabilecek etki üzerine kurgulandığı görülmektedir. Dolayısı ile klasik güvenlik yaklaşımının aksine düşünce kuruluşlarının derinleştirilme yaklaşım çerçevesinde 'güvenlik sorununa' raporlarında yer verdikleri görülmektedir.

Türkiye'deki düşünce kuruluşlarında göç meselesi genellikle entegrasyon, uyum ve sosyolojik yaklaşım temelleri üzerinden değerlendirilmektedir. Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının profilleri de göz önüne alındığında göçe yönelik güvenlik yaklaşımlarında devlet destekli ve devlet odaklı yaklaşımların daha ön planda olduğu görülmektedir. Kamusal politikaları destekleyici fikirlerin raporda yer aldığı görülmekle birlikte bazı raporlarda özellikle toplumsal dinamiklerin de ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Özellikle EDAM ve USAK özelinde değerlendirilen çalışmalarda güvenliğin göç edilen bölge nazarında yaratacağı sorunlar ön plana çıkarılmıştır.

Değişen ve gelişen uluslararası sistemin yeni güvenlik anlayışının temel noktalarından olan toplumsal güvenlik, Türkiye'deki düşünce kuruluşlarının temel hareket noktasını oluşturmaktadır. Ancak yapılan çalışma neticesinde göçün güvenlikle ilişkisine dair özel bir çalışmanın raporlanmasına ihtiyaç olduğu çalışmanın temel önerisini oluşturmaktadır. Bu noktada göçün uzun vadeli yeni tehdit alanlarının tespiti ve çözüm önerilerine yönelik raporlar ve politika önerileri düşünce kuruluşlarının varlık nedenine bağlı bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Etik Beyan: Bu çalışmada "Etik Kurul" izini alınmasını gerektiren bir yöntem kullanılmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı % 50, 2. Yazarın katkı oranı ise % 50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: In this study, no method requiring the permission of the "Ethics Committee" was used.

Author Contributions Statement: 1st author's contribution rate is 50%, 2nd author's contribution rate is 50%.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors.

KAYNAKÇA

- Akgül-Açıkmeşe, S. (2014). Güvenlik, güvenlik çalışmaları ve güvenikleştirme. Küresel siyasete giriş: Uluslararası ilişkilerde kavramlar, teoriler, süreçler in Evren Balta (Ed.), *Küresel siyasete giriş, İletişim*, (s: 241-257).
- Argın, M. F. (2021). Uluslararası göç güvenlik ilişkisi: Göçün güvenikleştirilmesi ve yeni tehditler. *Uluslararası İlişkiler ve Politika Dergisi*, 1(1), 79-84. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ulipod/issue/73534/1210259>
- Ateş, H., & Bektaş, M. (2017). *Suriyelilerin toplumsal, kültürel ve ekonomik entegrasyonu*. TESAM Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Bursa, Türkiye, 26 - 27 Ekim 2016, (s: 17-43). <https://tesam.org.tr/wp-content/uploads/2017/03/gocsempozyumbildirikitabi.pdf>
- Ayman, S. G. (2009). Üniversitelerde kurulan stratejik araştırma merkezleri: Boğaziçi Üniversitesi-TÜSİAD dış politika forumu örneği, *Türkiye'de Stratejik Araştırma Merkezleri ve Stratejik Araştırma Kültürü* (s: 45-57), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Aypek Ayvacı, F. (2019). *Bölgesel güvenlik kompleksi bağlamında enerji arz güvenliği: Türkiye örneği*, (Yayın No. 566990) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi], Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=knkGp_H5BC36GB3hqFodw&no=WLXrCvE97sq6Fqb9T_A6VQ.
- Babur, M. M. (2019). Bilgi, iktidar ve politika alanının inşası: Türkiye'de düşünce kuruluşları. (Yayın No. 622216) [Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi] Yüksek Öğretim Kurumu Tez

- Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=7bL-fV23PMsU1PjkwaEtQg&no=RUIbHEcjiM-2xg9axVQ7Ow>.
- Babur, M. M. (2021). Bilginin ticarileşmesi: Düşünce kuruluşları, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (68: 106-132). <https://doi.org/10.51290/dpusbe.825112>
- Babur, M. M., & Suğur, N. (2022). Türkiye’de düşünce kuruluşları: Politik bilginin çeşitliliği, imkânı ve sınırlılıkları. *Mülkiye Dergisi*, 46(1), (s: 163-201) <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1855922>
- Bakan, Z. A. (2007). Soğuk savaş sonrasında yeni güvenlik teorileri ve Türkiye’nin güvenlik algılamaları. *21. Yüzyıl Dergisi*, Ekim / Kasım / Aralık 2007, (s: 35-50). https://www.academia.edu/1188145/SO%C4%9EUK_SAVA%C5%9E_SONRASINDA_YEN%C4%B0_G%C3%9CVENL%C4%B0K_TEOR%C4%B0LER%C4%B0_ve_T%C3%9CRK%C4%B0YE_N%C4%B0N_G%C3%9CVENL%C4%B0K_ALGILAMALARI
- Baldwin, D. A. (1997). The concept of security. *Review of International Studies*, 23 (1), (pp: 5-26). DOI: <https://doi.org/10.1017/S0260210597000053>
- Baylis, J., Smith, S. & Owens, P., (2008). *The Globalization of World Politics*. In (Ed) John Baylis, Steve Smith, & Patricia Owens, Oxford: Oxford University Press. http://students.aiu.edu/submissions/profiles/resources/onlineBook/M4B3t8_Globalization%20of%20World%20Politics_Introduction%20to%20International%20Relations-2020.pdf
- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve güvenlikleştirme teorisi. *Güvenlik Stratejileri*, 11(22), (s: 61-96). https://dergipark.org.tr/tr/pub/guvenlikstrj/issue/7544/99268#article_cite
- Bilgin, İ. (2019). Suriye iç savaşı’nda küresel ve bölgesel güçlerin kesişen mücadeleleri: Nedenler, yöntemler ve zamanlama. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 2 (1), (s: 1-19). <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/18976>
- Booth, K., & Wheeler, N. (2008). *Security dilemma fear, cooperation, and trust in world politics*. New York, Palgrave Macmillan, <https://doi.org/10.5040/9781350394193>
- Buzan, B., & Hansen, L. (2009). *The evolution of international security studies*. Cambridge, Cambridge University Press, <https://doi.org/10.1017/CBO9780511817762>
- Buzan, B. (1983). *People, states and fear: An Agenda for international security studies in the Post-cold War Era*, Wheatsheaf Books, https://www.academia.edu/4780500/People_States_and_Fear_An_Agenda_For_International_Security_Studies_in_the_Post_Cold_War_Era_Barry_Buzan
- Buzan, B., Wæver, O. & Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*, Boulder, CO: Lynne Rienner.
- EDAM (2014), *Türk kamuoyunun suriyeli sığınmacılara yönelik bakış açısı*, <https://edam.org.tr/wp-content/uploads/2014/01/EdamAnket2014.1.pdf>
- Efe, İ. (2015). Türk basınında Suriyeli sığınmacılar. https://file.setav.org/Files/Pdf/20151225180911_turk-basininda-suriyeli-siginmacilar-pdf.pdf
- Erdoğan, M. (2015). *Türkiye’deki suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum*. Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Güvenç, S. (2006). Türkiye’nin dış politikası ve düşünce kuruluşları. *Sivil toplum ve dış politika: yeni sorunlar ve yeni aktörler*. (Der) Mazlum, S. C. & Doğan, E., İstanbul: Bağlam Yayınları, (s:159-180).
- Hart, P., & Vromen A. (2008). A new era for think tanks in public policy? International trends, Australian realities, *Australian Journal of Public Administration* 67(2) (pp: 135 - 148). <https://doi.org/10.1111/j.1467-8500.2008.00577.x>

- Kahraman, Ö. F.. (2018). *Kamu politikalarının oluşturulmasında düşünce kuruluşları: SAM örneği*. (Yayın No. 517838) [Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi], Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kanbolat, H. (2009). Türkiye’de düşünce merkezi kültürünün oluşum süreci: Türkiye’de dış politika ve güvenlik alanındaki düşünce merkezleri. <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=32325.08>.
- Karadağ, S. & Rumelili, B. (2017). Göç ve güvenlik: Eleştirel yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim Dergisi*, sayı 140, (s: 69-93). <https://iletisim.com.tr/dergiler/toplum-ve-bilim/3/sayi-140-2017/10009>
- Karadağ, A., & Tunca, H. Ö. (2018). Suriye’den Türkiye’ye göç: Tehditler ve fırsatlar. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), (s: 47-68). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/590388>
- Karasu, M. (2018). Türkiye’ye yönelik dış göçler, Suriyeli sığınmacı göçü ve etkileri. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14(1), (s: 21-41). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/444777>
- Keskin, F. (2005). Modern demokrasilerde yeni politik seçkinler: Think tanklar ve politikadaki rolleri. *Sosyo Ekonomi*, 1(1), (s: 45-59). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosyoekonomi/issue/21061/226777>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), (s: 170-189). <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbid/issue/54983/727462>
- Kirişçi, K. (2014). Misafirliğin ötesine geçerken Türkiye’nin “Suriyeli Mülteciler” sınavı. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/syrian-refugees-and-turkeys-challenges-kirisci-turkish.pdf>
- Koçancı, M., & Namal, M. K., (2017). Kitleselel göç hareketleri ve Türkiye. *Journal of Awareness*, 2(7) (s:229-248). https://www.researchgate.net/publication/322209945_KITLESSEL_GOC_HAREKETLERI_VE_TURKIYE
- Kolasi, K. (2014). Eleştirel teori ve güvenlik: Kimin için güvenlik. In Çıtak, E.,& Şen, O.(Edt.), *Uluslararası ilişkilerde güvenlik: Teorik bir değerlendirme*, İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, (s:121-154). https://www.researchgate.net/publication/321062246_ELESTIREL_TEORI_VE_GUVENLIK_KIMIN_ICIN_GUVENLIK
- Köseoğlu, Ö., & Köktaş, Ö. F. (2018). Bilgi, güç ve siyasetin kesişiminde düşünce kuruluşları: Kamu politikaları bağlamında bir analiz, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), (s:533-552). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/36994/534523>
- Krastev, I. (2009). Think tanks: Making and faking influence, *Southeast European and Black Sea Studies*, 1(2), (pp:17-38). <https://doi.org/10.1080/14683850108454635>
- Krause, K., & Williams, M. C. (1996). Broadening the agenda of security studies: Politics and methods, *Mershon International Studies Review*, 40(2), (pp: 229-254). <https://doi.org/10.2307/222776>
- Lüleci, Ç. (2013). From securitization to desecuritization: Decoding Turkish foreign policy towards Iran. (Yayın No. 337633) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi], Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=JTaZND-0j7R-VJGfANec0Q&no=JQKavUCO3aUBSOWuGehJtg>
- McGann, J. G. (2021). 2020 global go to think tank index report. TTCSP Global Go To Think Tank Index Reports. 18. https://repository.upenn.edu/think_tanks/18
- Miller, B. (2001). The concept of security: Should it be redefined?. *The Journal of Strategic Studies*, 24(2), (pp: 13-42). <https://doi.org/10.1080/01402390108565553>

- Rumelili, B. (2015). Identity and desecuritization: The pitfalls of conflating ontological and physical security, *Journal of International Relations and Development*, (18:52-74).
- şimşek, D., & İduygu, A. (2017). Uluslararası g, politika ve güvenlik. *Toplum ve Bilim Dergisi*, (140: 6-11). <https://iletisim.com.tr/dergiler/toplum-ve-bilim/3/sayi-140-2017/10009>
- TESEV (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri*. https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Suriyeli_Siginmacilarin_Turkiyeye_Etkileri.pdf
- Topal, C. (2015). Suriye iç savaşı ve uluslararası düzen. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (9), (s: 117 -122). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbed/issue/20718>.
- Zariç, S. (2012). Türkiye'de think-tank kuruluşları ve karşılaştıkları sorunlar. *Akademik Bakış Dergisi*, (31: 1-19). <https://www.akademikbakis.org/file/31.pdf>.